

Beslutningsforslag nr. B 35

Folketinget 2014-15

Fremsat den 21. november 2014 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Jonas Dahl (SF) og Trine Pertou Mach (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om bedre behandling af voldtægtsofre

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingssamling at fremsætte forslag om ændring af straffeloven og andre love og om at foretage de nødvendige administrative ændringer, som sikrer følgende:

- 1) Forbedrede forhold ved afhøring af ofre for voldtægt.
- 2) Efteruddannelse af fagpersonale (politi, ansatte i retterne, sundhedspersonale og advokater).
- 3) Analyse af sagsbehandlingen.
- 4) Bedre rådgivning og samtalehjælp til voldtægtsofre.
- 5) Øgede krav til politiets og anklagemyndighedens kommunikation med voldtægtsofre.
- 6) Kriminalisering af uagtsom voldtægt.
- 7) Bedre statistisk materiale på området.

Bemærkninger til forslaget

Baggrunden for forslaget

Det er forslagsstillernes opfattelse, at den politiske debat om voldtægt alt for ofte kommer til at handle om gerningsmanden, om fokus på ressourcer til opklaring af forbrydelser og om straf til gerningsmanden. Forslagsstillerne anerkender vigtigheden af at finde gerningsmanden og sikre, at denne får en retfærdig straf, men efter forslagsstillernes opfattelse er det også vigtigt at sikre fokus på ofrene – et fokus, som alt for ofte overskygges af behovet for straf og retfærdighed. Vurderinger fra Det Kriminalpræventive Råd viser, at der begås op mod 2.000 voldtægter om året. Kun 500 af disse voldtægter anmeldes, og ud af disse sager fører kun en femtedel til domfældelse. Dette viser efter forslagsstillernes opfattelse, at der dels er et behov for en bedre behandling af voldtægts ofre, dels et behov for, at de bliver mødt på en anden måde af systemet end i dag, så flere sager fremover anmeldes. Herudover viser tallene også, at der er et behov for støtte og rådgivning til de voldtægts ofre, som ikke anmelder voldtægten. Uanset at der ikke sker anmeldelse, har disse ofre krav på hjælp og støtte.

Forslagsstillerne ønsker derfor, at der tages en række initiativer, som vil forbedre vilkårene for voldtægts ofre, uanset om voldtægten anmeldes eller ej. Der henvises til rapporten »Voldtægt der anmeldes, Del VI: Voldtægtsanmeldelsers vej gennem retssystemet«, Det Kriminalpræventive Råd, 2010.

1) Forbedrede forhold ved afhøring af ofre for voldtægt

Forslagsstillerne mener, at voldtægts ofre skal tilbydes at blive afhørt af en person af samme køn hos politiet. Herudover skal det sikres, at det personale, der afhører offeret, er erfarent og uddannet til at afhøre den type ofre og sikre en nænsom afhøring. Det skal sikres, at lydoptagelser og video kan indgå i det mindste i den første nænsomme afhøring, hvor offeret er meget påvirket af oplevelsen. Studier viser, at lydoptagelser giver en meget bedre afhøring, fordi afhøreren kan koncentrere sig om offeret. Det vil desuden skåne offeret for at gentage sine oplevelser, hvilket kan være ydmygende og retraumatiserende. Der skal etableres en vagtordning af afhørere, så det også i de skæve timer sikres, at det er en erfaren afhører, der foretager afhøringen af offeret.

Ud over dette skal det sikres, at der beskikkes en bistandsadvokat med det samme, også selv om det betyder, at bistandsadvokaten skal møde om natten. Undersøgelser viser, at der er en større chance for, at en voldtægtssag ender med dom, når offeret har fået beskikket en bistandsadvokat. Der henvises til rapporten »Voldtægt der anmeldes, Del VI: Voldtægtsanmeldelsers vej gennem retssystemet«, Det Kriminalpræventive Råd, 2010. Forslagsstillerne foreslår konkret, at der etableres en tilkaldeordning for bistandsadvokater for at sikre dette. § 741 b, stk. 4, i retsplejeloven giver justitsministeren hjemmel til at fastsætte nærmere regler om tilkaldeordningens gennemførelse, og justitsministeren bør udnytte sin hjemmel til at sikre, at offeret kan få en bistandsadvokat også i de sene aftentimer og om natten. Ifølge oven-

nævnte rapport er det mindre end 3 pct. af voldtægts ofrene, der får en bistandsadvokat under første afhøring hos politiet. Det er katastrofalt, hvis det betyder, at gerningsmanden nemmere slipper for straf.

Det er desuden væsentligt, at det sikres, at de myndigheder, som møder et voldtægts offer, kommunikerer tydeligt og i et forståeligt sprog, så offeret ikke forvirres af bureaukratiske, tekniske eller juridiske udtryk. Der skal fra starten skabes trygge rammer for voldtægts ofrene.

2) Efteruddannelse af fagpersonale (politi, ansatte i retterne, sundhedspersonale og advokater)

Det er forslagsstillernes opfattelse, at der i højere grad er behov for at efteruddanne de personer og det personale, som et voldtægts offer møder gennem sin vej i systemet. Det er væsentligt, at disse grupper er uddannet til at håndtere den sårbare situation, som et voldtægts offer står i, så det sikres, at offeret føler sig tryk nok til at turde anmelde forholdet. En afhøring af voldtægts ofre er naturligvis nødvendig, men mange ofre oplever det som krænkende, og som at der stilles spørgsmål ved deres oplevelse. Uddannelse skal fokusere på, hvordan man kan undgå den oplevelse.

3) Analyse af sagsbehandlingen

På baggrund af en dialog mellem Justitsministeriet, Folketingets Retsudvalg og Rigsadvokaten er der fastsat målsætninger for sagsbehandlingstiden for voldtægts sager og etableret en indberetningsordning herom, jf. Rigsadvokatmeddelelse nr. 11/2008 (rettet juni 2012). Af disse retningslinjer fremgår, at sager om voldtægt efter straffelovens § 216 og forsøg på voldtægt er omfattet af målsætningerne for sagsbehandlingstiden, hvis voldtægtsforholdet er sagens hovedforhold. Målsætningen for politiets og anklagemyndighedens sagsbehandlingstid i en voldtægtssag er, at det samlede tidsforbrug fra sigtelse til sagens indbringelse for retten ikke overstiger 60 timer. I sager, hvor der skal gennemføres en mentalundersøgelse af den sigtede med eventuel forelæggelse for Retslægerådet, er målsætningen 4 måneder.

Imidlertid har det vist sig, at politi og anklagemyndighed ikke lever op til disse målsætninger. Senest fremgår det af et svar til Retsudvalget, jf. REU alm. del – svar på spørgsmål 1313 (folketingsåret 2013-14), at det i andet halvår af 2013 kun var 63,6 pct. af sagerne (33 sager i alt), der blev sendt frem til retten inden 60 dage. Endvidere fremgår det af svaret, at i sager, hvor der var behov for at gennemføre en mentalundersøgelse, blev kun 50 pct. af sagerne (8 sager i alt) sendt til retten inden 4 måneder.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at der er behov for en opstramning og derfor behov for en analyse af, hvor det går galt, siden politi og anklagemyndighed ikke lever op til de fastsatte målsætninger. Forslagsstillerne foreslår konkret, at der iværksættes en analyse af sagsbehandlingstider i straffesagskæden med henblik på en hurtigere sagsbehandling, ligesom der skal indføres et sagsbehandlingsloft, som skal sikre, at både offer og gerningsmand kommer videre.

4) Bedre rådgivning og samtalehjælp til voldtægts ofre

Forslagsstillerne ønsker, at der i højere grad afsættes midler, så det sikres, at voldtægts ofre kan få ret til rådgivning og samtalehjælp. Der er behov for en systematisk opfølgning, således at et voldtægts offer pr. automatik bliver tilbudt et forløb i form af deltagelse i en samtalegruppe eller tildelelse af en mentor, der kan støtte en. Det er forslagsstillerne opfattelse, at det ud fra en samfundsmæssig betragtning er vigtigt at sikre, at personer, der har været udsat for en så voldsom krænkelse, bliver støttet, så de kommer ud på den anden side som hele mennesker, og således at hændelsen ikke risikerer at være årsag til afbrudte uddannelsesforløb, tab af beskæftigelse osv. Mange af voldtægts ofrene er ganske unge, og det er ofte også en ganske traumatiserende oplevelse for forældrene, som ikke kan støtte den unge godt nok.

5) Øgede krav til politiets og anklagemyndighedens kommunikation med voldtægts ofre

Det er forslagsstillerne opfattelse, at en række voldtægts sager droppes, fordi anklagemyndigheden ikke kan løfte bevisbyrden. I disse tilfælde er der behov for en ordentlig og grundig forklaring til offeret, så det understreges, at sagen ikke droppes, fordi politi og anklagemyndighed ikke tror, at der har fundet en voldtægt sted. Det er vigtigt, at ofrene føler, at der er blevet lyttet til dem, og at de forstår, at det, at en sag droppes, ikke er udtryk for mistillid til dem og deres forklaring fra systemets side. Forslagsstillerne ønsker derfor, at anklagemyndigheden pålægges at give en udvidet begrundelse til ofrene i voldtægtssager, hvis en sag droppes på grund af bevisets stilling.

6) Kriminalisering af uagtsom voldtægt

Efter forslagsstillerne opfattelse går for mange voldtægts mænd fri i dag, fordi det skal kunne bevises, at gerningsmanden var klar over, at der var tale om en voldtægt, og at det var tydeligt, at offeret sagde tydeligt fra. Denne bevisbyrde kan være svær at løfte, og derfor ender mange sager uden en dom. Forslagsstillerne ønsker derfor, at der skal laves en ændring af straffeloven, så det tilføjes, at uagtsom voldtægt også er strafbart. På den måde vil man også få ram på de voldtægts mænd, som burde have vidst, at der ikke var tale om frivilligt samleje. Forslagsstillerne kan i den forbindelse henvise til Norge, som har indført en sådan paragraf, hvilket har bevirket, at flere anmelder voldtægt. Der henvises til rapporten »Case closed: Rape and human rights in the Nordic countries«, Amnesty International, 2008.

7) Bedre statistisk materiale på området

Forslagsstillerne ønsker, at der skal foretages en kortlægning af området, så det er klart, hvor mange sager der ender som anmeldelsessager, og hvor mange der blot er undersøgelsessager. Alle henvendelser om en eventuel voldtægtsforbrydelse skal registreres og vurderes.

Finansiering af forslaget

Forslagsstillerne ønsker, at ovenstående i første omgang skal gennemføres som projekter finansieret af Offerfondens midler til at hjælpe ofre. Når projekterne har bevist deres værd, skal der naturligvis findes en permanent løsning.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre behandling af voldtægts ofre.

(Beslutningsforslag nr. B 35)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.